

Barrièremodel mobiele bendes

Naar een gezamenlijke aanpak van mobiele bendes

In Nederland zijn bendes actief die van gemeente naar gemeente trekken en daarbij een spoor van ellende achterlaten. Van winkeldiefstal en zakkenrollerij, tot de diefstal van voertuigen en inbraken in woningen en bedrijfspanden. Stuk voor stuk vergrijpen die de samenleving ondermijnen en een grote impact hebben op de slachtoffers. Wanneer dit stelselmatig gebeurt en er wordt samengewerkt door daders die uit het buitenland afkomstig zijn, spreken we van mobiele bendes.

Bijna ongrijpbaar probleem

Mobiele bendes zijn een groeiend en bijna ongrijpbaar probleem. Het kenmerkt zich door de snelheid en de vluchtigheid: rondreizende bendes blijven nooit lang op één plek. Dat maakt de aanpak ervan ook zo lastig. Helaas is ons land erg aantrekkelijk voor mobiele bendes. Nederland is letterlijk een land zonder grenzen, je rijdt er gemakkelijk in en uit. Door de goede infrastructuur kun je je prima verplaatsen en aangezien Nederland een welvarend land is, valt er meer dan genoeg te 'halen'.

Taskforce Mobiel Banditisme

Het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing heeft mobiele bendes vijf jaar geleden tot actie-thema benoemd. Dit heeft onder meer geleid tot het instellen van de Taskforce Mobiel Banditisme, waarin het lokaal bestuur, de branches, politie, Openbaar Ministerie en de Rijksoverheid plaatsnemen. In het kader van het Actieprogramma Integrale aanpak Mobiel Banditisme, heeft de Taskforce gekeken hoe Nederland onaantrekkelijker kan worden gemaakt als delictgebied.

Barrièremodel

De opbrengsten van de Taskforce en het Actieprogramma Integrale aanpak Mobiel Banditisme zijn gebundeld in deze publicatie en het bijbehorende digitale barrièremodel Mobiele bendes. Dit barrièremodel beschrijft het criminele proces dat een bende doorloopt en geeft per fase aan welke maatregelen partijen kunnen nemen. Kortom, er ligt een compleet pakket aan interventies op tafel waarmee mobiele bendes in alle fases van hun criminele 'bedrijfsproces' geraakt kunnen worden.

Deze publicatie helpt tevens bij het creëren van bewustwording bij alle betrokken partijen. Dat is belangrijk, want pas als je je bewust bent van de werkwijze van mobiele bendes, kun je weerbaarheid in de samenleving organiseren en barrières opwerpen. Alleen zo kunnen inwoners, ondernemers, gemeenten, politie en Openbaar Ministerie gezamenlijk een vuist maken tegen deze vorm van criminaliteit.

Experts landelijke werkgroep mobiel banditisme

WIST JE DAT

Rondtrekkende criminelen uit het buitenland zijn steeds vaker betrokken bij vermogensdelicten in Nederland. Het gaat om professionele bendes die 'doelbewust' naar Nederland trekken om te stelen. De politie ziet dat er een aantal delicten is waar buitenlandse bendes zich de afgelopen jaren in hebben gespecialiseerd. Het gaat om zakkenrollen, het stelen van GPS-units uit landbouwvoertuigen, auto(onderdelen) en groepen criminelen die op grote schaal e-bikes stelen en ze in busjes de grens over brengen.

Het barrièremodel

Een barrièremodel brengt het criminele bedrijfsproces van een bepaald delict in kaart. Zo wordt in één oogopslag duidelijk welke stappen criminelen moeten zetten om een delict te kunnen plegen.

Het model maakt per stap inzichtelijk welke partijen en gelegenheden het delict mogelijk maken. Vervolgens toont het model wie op welke manier kan ingrijpen om het criminele proces te verstoren.

Mobiele bendes

De term mobiele bendes wordt gebruikt voor criminele groepen uit het buitenland, die zich in Nederland schuldig maken aan verschillende vormen van vermogenscriminaliteit. Denk aan winkeldiefstal, autodiefstal, diefstal van elektrische fietsen, inbraken in woningen en bedrijven, en zakkenrollerij. Ondanks dat het soort delict per bende verschilt, zijn de stappen van het 'criminele bedrijfsproces' gelijk.

Bij het barrièremodel over mobiele bendes onderscheiden we zeven verschillende stappen:

1. Inreis
2. Verblijf
3. Gebruik infrastructuur
4. Delictpleging
5. Opslag (gestolen goederen)
6. Vervoer en handel
7. Gebruik opbrengst

Gelegenheden

Mobiele bendes zijn altijd op zoek naar de meest gunstige omstandigheden. In het barrièremodel is daarom per stap beschreven van welke gelegenheden bendes gebruikmaken. Een voorbeeld van een gelegenheid is het ontbreken van grenscontroles. Dit biedt mobiele bendes de mogelijkheid om ongezien ons land binnen te komen en uit te reizen.

Signalen

Vaak zijn er indicatoren aanwezig waaraan (de voorbereiding van) criminele handelingen herkend kunnen worden. Dit wordt in het model 'signalen' genoemd. Per stap zijn de mogelijke signalen beschreven. Voorbeelden van signalen zijn: overbevolkte vakantiehuisjes en huurwoningen met veel doorstroom waar bovendien veel gesleept wordt met goederen. Voor de signalen uit het barrièremodel geldt: hoe meer signalen, hoe groter de kans dat het om mobiele bendes gaat. Een enkel signaal is meestal niet doorslaggevend.

Dienstverleners (faciliteerders)

Criminelen plegen hun daden niet alleen. Ze hebben hier hulp van andere personen of partijen bij nodig. Deze personen en partijen worden dienstverleners of faciliteerders genoemd.

Dienstverleners kunnen de criminelen bewust, maar ook onbewust helpen. Denk bijvoorbeeld aan verhuurders van opslagboxen, garages en loodsen waar gestolen goederen worden opgeslagen. Als de betrokkene bepaalde signalen niet herkent of geen opvolging aan deze signalen geeft, faciliteert hij daarmee onbewust criminaliteit.

Barrières

Als duidelijk is welke gelegenheden en dienstverleners aanwezig zijn, kan bedacht worden welke barrières opgeworpen kunnen worden om de gelegenheden te verstoren of zelfs weg te nemen. Hiermee wordt het verdienmodel van de mobiele bende verstoord.

Bij elke stap hebben verschillende partijen de mogelijkheid om barrières op te werpen. De ene keer kunnen dat burgers en ondernemers zijn, de andere keer is de gemeente, de politie of het Openbaar Ministerie aan zet. Per situatie kan worden bekeken welke partij op dat moment de 'beste kaarten' in handen heeft om in te grijpen.

Stappen uit het criminele bedrijfsproces

Onderstaand schema laat zien welke stappen een mobiele bende doorloopt. Per stap wordt beschreven hoe de criminelen te werk gaan (gelegenheden) en wie ze daarbij nodig hebben (dienstverleners). Ook signalen die wijzen op de aanwezigheid van een mobiele bende komen aan bod, evenals de barrières die hier tegen kunnen worden opgeworpen. De fictieve casus beschrijft een praktijkvoorbeeld.

Deze publicatie geeft een beknopte weergave van het digitale barrièremodel, kijk voor de uitgebreide versie op: www.barrieremodellen.nl

FASE 1

Inreis

Reizen naar Nederland is voor mobiele bendes kinderspel, aangezien douanecontroles aan de grens grotendeels zijn afgeschaft (door het Verdrag van Schengen). De vervoersmiddelen die bendes gebruiken om ons land binnen te komen, lopen zeer uiteen. Van personenauto's en particuliere pendelbusjes, tot het openbaar vervoer of het vliegtuig. Als de buit later ook weer terug moet worden vervoerd naar het land van herkomst, hebben de eerste twee de voorkeur.

FASE 1 Inreis

Dienstverleners

- Internationale vlieg-, trein-, ferry- en busmaatschappijen
- Informele pendeldiensten (met personenauto's of minibusjes)
- Personen uit het criminele netwerk in het land van herkomst

Gelegenheden

- Groot aanbod van betaalbare reizen
- Gemak om Nederland per auto binnen te komen
- Ontbreken grenscontroles binnen het Schengengebied

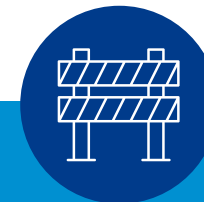
Signalen

- Onduidelijke verklaring over de reden van inreizen, bestemming en verblijfsduur
- Bagage komt niet overeen met de reisduur
- Valse papieren of meerdere paspoorten in het bezit van één persoon.
- Een grote groep personen waarbij één persoon als woordvoerder optreedt
- Meldingen van buitenlandse partners of systemen (Schengeninformatiesysteem, ANPR-portalen, vluchtgegevens etc.)

Partners

- Marechaussee
- Douane
- Politie
- Vervoersmaatschappijen

Barrières

- Toezicht en incidentele grenscontroles
- Actieve houding controleurs en chauffeurs vervoersmaatschappijen
- Afgeven ongewenstverklaring
- Inreisverbod
- Informatie-uitwisseling met buitenlandse diensten en instanties

Familiebezoek in Rotterdam

“A very good morning gentlemen!” Terwijl de bestuurder zijn raampje naar beneden laat zakken, telt Dennis negen passagiers. “Can I see your ID please?” In het kader van een controle bij Gelderse grensovergang Beek-Wyler, heeft de wachtmeester deze morgen steekproefsgewijs al tientallen auto’s gecontroleerd. Bij dit minibusje heeft hij het vermoeden dat het wel eens ‘raak’ kan zijn. Noem het een onderbuikgevoel.

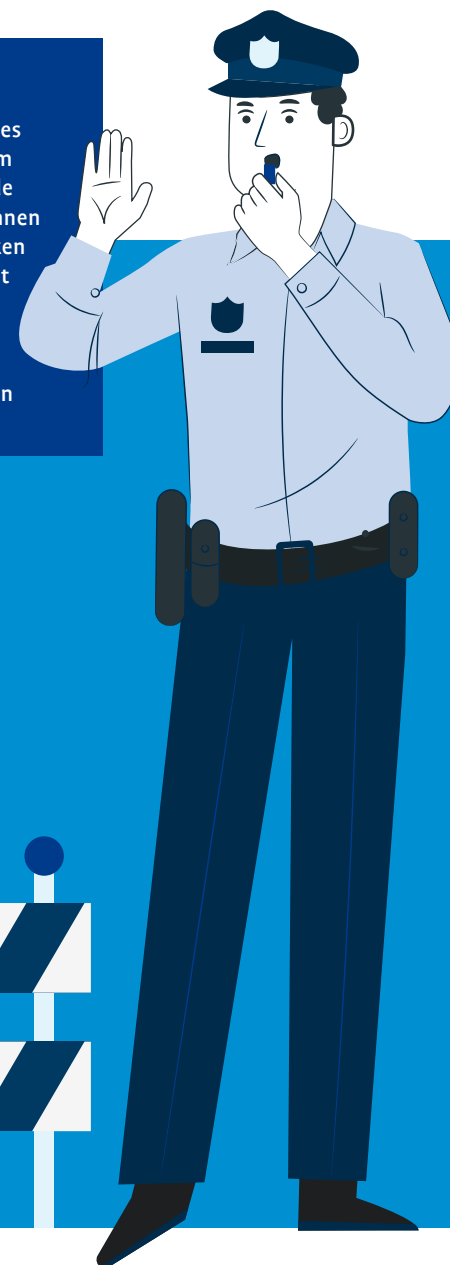
De mannen in de wagen lijken allerminst van hun stuk gebracht. De bijrijder tovert moeiteloos een stapel identiteitskaarten uit zijn tas en overhandigt ze verveeld aan de wachtmeester. Deze geeft ze door aan zijn collega om ze op echtheid te controleren, en informeert vriendelijk waar de reis heengaat. “Familiebezoek in Rotterdam”, Dennis trekt zijn wenkbrauwen op terwijl hij deze verklaring noteert. “Big family”, lacht hij schamper. “Zonder vrouwen”, denkt hij erbij.

De bagageruimte ziet er keurig uit. Geen voorwerpen waar de Marechaussee op aan zou kunnen slaan. Hoewel je bij een bezoek in het buitenland misschien wel wat meer koffers zou verwachten. Met een klap slaat Dennis de achterklep weer dicht. De reisdocumenten blijken ook in orde. Hij steekt zijn hand op als teken dat het gezelschap weer verder mag rijden. Tegelijkertijd kijkt hij zijn collega met een grimas aan. Die lijkt hetzelfde te denken.

Kijk in [dit schema](#) welke barrières de partners in deze fase hadden kunnen opwerpen.

WIST JE DAT

Voor de aanpak van mobiele bendes beschikt Europol over een systeem waarmee politieorganisaties uit de verschillende lidstaten elkaar kunnen bevragen, zaken kunnen vergelijken en kunnen coördineren. Daarnaast bestaat er een geautomatiseerd systeem voor de uitwisseling van gegevens over strafrechtelijke veroordelingen tussen de lidstaten

FASE 2

Verblijf

Tijdens hun bezoek aan Nederland, verblijven mobiele bendes het liefst op een plek van waaruit zij ongestoord hun 'werk' kunnen doen. Dat kan zowel een legale als illegale verblijfplaats zijn. Denk aan een vakantiepark, Airbnb, een 'doorstroompand' of bij landgenoten die in Nederland wonen.

FASE 2 Verblijf

Dienstverleners

- Recreatieparken en campings
- Hotels en Airbnb
- Huisjesmelkers
- Criminele kennissen (die al in Nederland verblijven)
- Marktkraam-sector (die soms ook een verblijfplaatsen regelt)

Gelegenheden

- Beschikbaarheid van (goedkope) verblijfgelegenheden
- Gebrek aan controle bij verblijfsgelegenheden

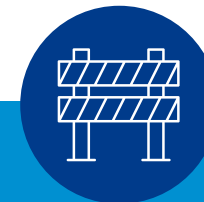
Signalen

- Relatief lang verblijf in een hotel of op een recreatiepark
- Veel in- en uitloop verblijfsplaats (ook 's nachts)
- Veel gesleep met goederen
- Overbevolkte huurwoning met veel doorstroom
- Pand is eerder al voor criminele activiteiten gebruikt
- Klachten van omwonenden

Partners

- Verhuurders (zoals park-eigenaren)
- Politie
- Gemeenten
- Platform Veilig Ondernemen

Barrières

- Bewustwording (personeel) verhuurders
- Goede (nacht)registratie voor hotels en vakantieparken etc.
- Controle op nachtregistratie en sancties op het ontbreken hiervan
- Controle vakantieparken en campings
- Pandencontrole op 'doorloopwoningen' en 'spookwoningen'
- Strengere check inschrijving BRP/RNI (door de gemeente)

Een tevreden klant

Ronald tikt met zijn pen op het bureau. Het is wederom rustig op het kantoor van Happy Ville vakantieparken. Vanachter zijn laptop staart hij door de lamellen naar buiten. Een bestelbusje passeert. Niet de schoonmaakdienst, merkt hij op. De herkomst van het nummerbord kan hij zo 1-2-3 niet thuisbrengen.

Hij schrikt op van het geluidje van een binnenkomende mail. Ah, een nieuwe reservering! Alles is welkom in november. Een achtpersoonshuisje voor de duur van een maand maar liefst. Gretig voert hij de gegevens in het systeem. Van der Zouwen, die naam heeft hij vaker voorbij zien komen. Rotterdam – inderdaad. Klaarblijkelijk een tevreden klant, denkt de vakantieparkeigenaar. Hij knijpt zijn ogen samen en probeert zich er een gezicht bij te herinneren. Maar er schiet hem niets te binnen.

Omdat hij momenteel toch niets beters te doen heeft, scrolt hij even door het reserveringsstelsel. Ach ja, zie je, nog geen anderhalve maand geleden stond er ook een groepsaccommodatie op zijn naam. Nu weet hij het weer: die groep jongemannen. Daar zat weinig 'Van der Zouwens' bij - als je het hem zou vragen. De Hollandse naam kwam in ieder geval niet overeen met het uiterlijk van de jongens. Ach, het zal hem een zorg zijn, zolang ze de boel maar netjes achterlaten. En dat hadden ze de vorige keer prima gedaan. Totaal geen overlast of rommel achteraf, zoals hij bij groepen mannen op vrijgezellenfeestjes wel eens meemaakte. Bovendien werd de rekening werd keurig op tijd betaald, ook niet onbelangrijk.

Kijk in [dit schema](#) welke barrières de partners in deze fase hadden kunnen opwerpen.

WIST JE DAT

Een nachtregister heeft een afschrikkende werking op mobiele bendes. Met een registratie in een nachtregister verliest men namelijk de anonimiteit. De eis voor het bijhouden van een nachtregister is opgenomen in het Wetboek van Strafrecht. Deze eis kan ook worden opgenomen in de Algemene Plaatselijke Verordening. Er wordt momenteel gewerkt aan de realisatie van een digitaal nachtregister.

FASE 3

Gebruik infrastructuur

Nederland is een goed georganiseerd en gestructureerd land. Het heeft een zeer goed wegennet en openbaar vervoer. Het internet is overal perfect beschikbaar. Ook bendes profiteren van deze infrastructurele voorzieningen.

FASE 3 Gebruik infrastructuur

Dienstverleners

- Criminele kennissen
- Katvangers
- Autoverhuurbedrijven
- OV-maatschappijen

Gelegenheden

- De mogelijkheid van snelle verplaatsing door het goede spoor- en wegennet in Nederland
- Vrij gebruik van het wegennet (ontbreken van tolwegen)
- De mogelijkheid om auto's relatief anoniem te huren
- De mogelijkheid om katvangers in te zetten voor de huur van auto's
- Anonieme OV-chipkaart (zonder foto) kan door meerdere mensen worden gebruikt

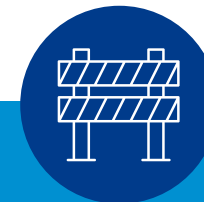
Signalen

- Veel goederen in een auto zonder goede verklaring
- Voertuig staat op naam katvanger
- Verplaatsingen laat in de avond
- Opvallend rijgedrag om achtervolgers af te schudden
- Busjes met buitenlandse kentekens die zich in colonne op de weg verplaatsen
- Passagiers die zeggen naar een evenement te gaan, zonder te weten wat het precies is

Partners

- Medegebruikers infrastructuur
- OV-maatschappijen
- Autoverhuurbedrijven
- Politie
- Belastingdienst
- Douane

Barrières

- ANPR-controle
- Sensing (het monitoren met slimme camera's)
- Intensiveren van verkeerscontroles
- Aanpakken van katvangers (bijvoorbeeld bij aanvraag van Burgerservicenummer)
- Bewustwording (medewerkers OV-maatschappijen zodat ze signalen kunnen melden)

Een welkome bonus

Opgelucht plaatst Cristian zijn tas op tafel. Het klopte helemaal wat Alexandar had gezegd. De aanvraag van het Burgerservicenummer was kinderspel geweest. Meer dan zijn paspoort en het huurcontract dat zijn kroegmaat hem gisteravond overhandigde, had hij niet nodig gehad. Dat hij de taal niet sprak, deed er niet toe. De vrouw bij het gemeenteloket was uiterst behulpzaam geweest.

Met het BSN in zijn bezit, kan hij aan zijn volgende klus beginnen. Hij vouwt het briefje open: rijbewijs omzetten, bankrekening openen, telefoonabonnementen afsluiten. Alle taken staan netjes onder elkaar beschreven met een duidelijke toelichting en een verwijzing naar de webadressen. Dit moet ook wel lukken.

Zijn tijdelijke job in de bouw zit er bijna op. Het voorstel van Alexandar ziet hij als welkome bonus. Het levert hem een mooie bijverdienste op, voor als hij volgende maand weer naar zijn gezin terugkeert. Hij zal zijn kinderen eens goed verwennen! Nederland mag dan een welvarend land zijn, Cristian mist zijn moederland iedere dag. Met zijn contracten en papieren, mogen ze hier doen wat ze willen. Hij zal toch niet terugkeren. Over de louche praktijken waarvoor ze ongetwijfeld gebruikt zullen worden, voelt hij zich allerminst bezwaard. De Nederlanders hebben geld genoeg, bovendien is iedereen hier verzekerd. En wat zouden ze tegen hem willen beginnen? “Kom me maar halen,” denkt hij hardop.

Kijk in [dit schema](#) welke barrières de partners in deze fase hadden kunnen opwerpen.

WIST JE DAT

Om optimaal gebruik te kunnen maken van de Nederlandse infrastructuur, is een Burgerservicenummer (BSN) van essentieel belang. Met een BSN op zak, kan een (buitenlandse) katvanger diverse (huur)contracten afsluiten. Den Haag heeft een succesvolle aanpak tegen katvangers ontwikkeld: het [Stappenplan bij inschrijving in de Basisregistratie Personen](#). De gemeente controleert de aangeleverde gegevens strenger dan voorheen en verstrekt het BSN pas later. Dit blijkt zeer effectief om misbruik met BSN-nummers te voorkomen.

FASE 4

Delictpleging

Mobiele bendes richten zich doorgaans op één op bepaald delict: zakkenrollerij, winkeldiefstal, woninginbraak of de diefstal van (onderdelen van) auto's en e-bikes. Deze delicten hebben veel specifieke, maar ook overeenkomstige kenmerken.

FASE 4 Delictpleging

Dienstverleners

- Helers van gestolen goederen (creëren van een markt)
- Aanbieders van apparatuur of gereedschap waarmee diefstal kan worden gepleegd
- Organisatoren van evenementen
- Social media platforms (worden door mobiele bendes gebruikt om te communiceren)

Gelegenheden

- **Zakkenrollen:** grote groepen mensen op drukke locaties (festivals, markten, treinstations en luchthavens)
- **Winkeldiefstal:** winkelketens in steden die kleine producten van veel waarde in hun assortiment hebben
- **Inbraak:** slecht beveiligde woningen en panden waar veel buit voorhanden is
- **Autodiefstal:** op straat geparkeerde voertuigen met een makkelijk te manipuleren alarmsysteem die (of waarvan onderdelen) veel waard zijn
- **Fietsdiefstal:** de hoge opbrengst, de relatief lage pakkans en het gemak om een fiets(onderdeel) om te katten (wat het verkopen makkelijk maakt)

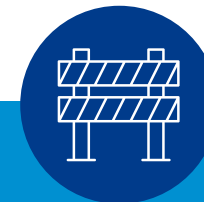
Signalen

- **Zakkenrollen:** personen die zich focussen op potentiële slachtoffers zonder interesse te hebben voor de plek waar ze zijn (markt, concert etc.)
- **Winkeldiefstal:** buiten de winkel groepsvorming, binnen de winkel mensen die elkaar seinen en in het bezit zijn van grote (geprepareerde) tassen
- **Inbraak en auto- en fietsdiefstal:** auto of bus die 's nachts rondrijdt met meerdere personen die ogenschijnlijk op zoek zijn naar iets

Partners

- Burgers en ondernemers
- Winkelpersoneel
- Gemeenten
- Politie
- Openbaar Ministerie

Barrières

- Potentiële slachtoffers wijzen op de gevaren en de mogelijke beveiligingsmaatregelen tegen de activiteiten van mobiele bendes
- Het uitbreiden van toezicht op kwetsbare plaatsen en tijden
- Informatie-uitwisseling over (de aanwezigheid van) mobiele bendes en hun werkwijze

Een leeg schap

Khalid frons zijn wenkbrauwen als hij langs de cosmetica-afdeling loopt. Het schap met foundation is bijna helemaal leeg. Ietwat afwezig wijst hij de dame de plek aan waar de luiers liggen, om vervolgens snel op zoek te gaan naar bedrijfsleider Bianca.

Samen staren ze even naar het lege schap, totdat Bianca vanuit haar ooghoek opmerkt dat ook het schap met opzetborstels volledig is leeggehaald. Bestolen, maar hoe dan?!

Op de beelden van de beveiligcamera komen al vrij snel twee mannen in beeld die in een mum van tijd hun bigshoppers volladen. Het gemak waarmee ze in één keer alle flesjes en doosjes in de tassen schuiven, maakt duidelijk dat ze dit niet voor de eerste keer doen. Tot zijn verbazing ziet Khalid de mannen vervolgens op hun dooie gemak de drogisterij uitlopen. Waarom gaat het alarm niet af?

Een snelle berekening wijst uit dat de drogisterij in twee minuten tijd voor ruim 1.900 euro bestolen is. De politie is snel ter plaatste, maar kan verder weinig meer betekenen. Eerder deze week was er op het bureau al een melding binnengekomen van collega's uit de regio, vertellen de agenten. Er blijkt een groep criminelen actief die met geprepareerde tassen menig alarmsysteem weet te omzeilen.

Kijk in [dit schema](#) welke barrières de partners in deze fase hadden kunnen opwerpen.

WIST JE DAT

GIO is een onafhankelijke stichting die het voor winkeliers mogelijk maakt om beelden van mobiele bendes onderling te delen. Daarnaast worden via GIO op landelijk niveau beelden gedeeld met politie en Openbaar Ministerie. Dit is een belangrijk instrument om rondtrekkende bendes snel in kaart te brengen en een halt toe te roepen.

FASE 5

Opslag

Voordat de buitgemaakte goederen worden verkocht of naar het buitenland verdwijnen, moeten ze tijdelijk worden opgeslagen. Mobiele bendes maken hiervoor dankbaar gebruik van opslagboxen, (vakantie)woningen en laadruimtes in voertuigen. Malafide marktlui die bewust zakendoen met bendes kunnen ook voor opslagplekken zorgen (in de eigen woning, de stand op de markt of een bestelbus).

FASE 5 Opslag

Dienstverleners

- Verhuurders opslagboxen, garages en loodsen
- Verhuurders (vakantie) woningen
- Katvangers
- Marktkraamsector

Gelegenheden

- Overvloed aan (anonieme) opslagplekken
- Beperkte sociale controle
- Ontbreken van controlerend en handhavend personeel

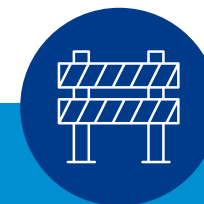
Signalen

- Een kortdurende huurperiode
- De opslagplek wordt vaak bezocht om goederen af te leveren
- Personen die langskomen met rolkoffers, bigshoppers etc.
- Afwijkende bezoeken van een opslagplaats
- Veel verschillende personen die gebruik maken van de opslagplaats

Partners

- Politie
- Verhuurders overnachtingsplekken
- Verhuurders opslagboxen, garages en loodsen

Barrières

- Onaangekondigde controles (door toezichthouders en de brandweer) bij verloederde (bedrijfs)panden en op vakantieparken
- Beheerders van opslagplaatsen kunnen malafide huurders weren d.m.v. screening
- Het personeel van potentiële opslagplaatsen bewustmaken van de problematiek
- Eigenaren van duidelijk maken dat zij verantwoordelijk kunnen worden gehouden voor het onrechtmatig gebruik door de huurder

Een hele hoop tassen

Onderhoudsmonteur Gerrit parkeert het busje van HappyVille, bij huisje 27, direct voor de auto van de buren. Onbewust werpt hij een vlugge blik naar binnen. Opmerkelijk, de achterbank is beladen met een hele hoop tassen. Ze zijn toch al een tijdje geleden gearriveerd, meent hij. Hij haalt zijn schouders op en loopt richting de bergruimte aan de achterkant van het huis. Een groepje mannen van nummer 25 staat in de tuin te roken. Hij steekt zijn hand op, want zo te horen zijn het geen Nederlanders. De meesten negeren hem, maar de oudste van het gezelschap knikt hem vriendelijk toe.

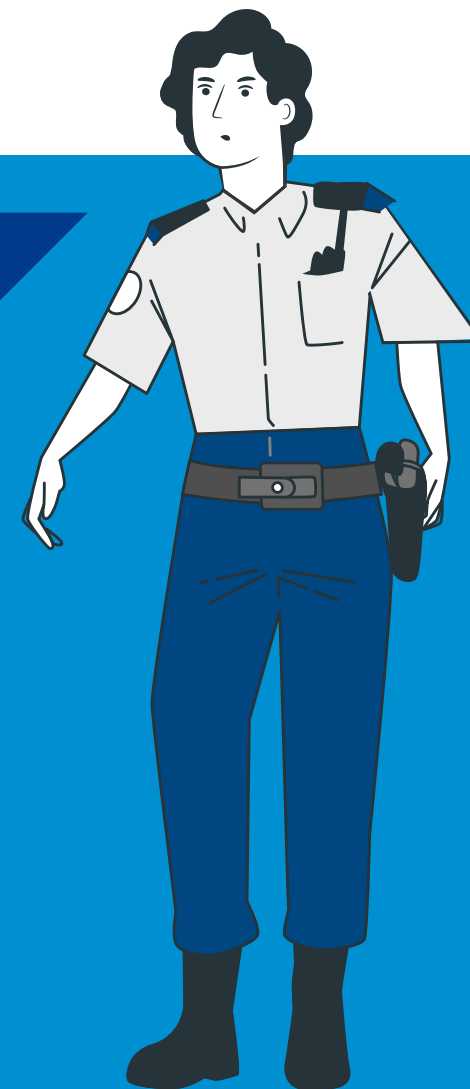
Als hij niet veel later op de ladder staat om de dakgoot na te lopen, kijkt hij toch even nieuwsgierig door het raam van de naastgelegen vakantiewoning. Een behoorlijk rommeltje daarbinnen, met nog veel meer bigshoppers, merkt hij op. Wat ligt daar nou allemaal op de eettafel uitgestald? Hij knijpt met z'n ogen, maar kan het net niet ontwaren. Ach, het zijn z'n zaken ook niet. Bovendien wordt hij afgeleid door het bestelbusje dat komt voorrijden. De vriendelijke man van daarnet loopt eropaf met een doos onder zijn arm. Er worden handen geschud. En net zo snel als het busje gekomen is, verdwijnt het weer. Gerrits klus zit er ook op, de dakgoot loopt weer mooi door. Op naar het volgende huisje.

Kijk in [dit schema](#) welke barrières de partners in deze fase hadden kunnen opwerpen.

WIST JE DAT

De Taskforce Mobiel Banditisme heeft laten onderzoeken wat de relatie is tussen opslagplaatsen en criminaliteit.

Dit onderzoek Black Box? brengt het fenomeen in kaart en beschrijft de kansen voor een aanpak.

FASE 6

Vervoer en handel

De goederen die door de mobiele bendes bemachtigd zijn, zullen getransporteerd en verkocht worden. Over het algemeen worden cosmeticaproducten in Nederland te koop aangeboden, terwijl auto(onderdelen) en fietsen op bestelling naar het buitenland verdwijnen. Verdachten nemen zelf ook spullen mee met de auto als ze (tijdelijk) teruggaan naar huis.

FASE 6 Vervoer en handel

Dienstverleners

- Internationale busdiensten
- Post- en pakkettendiensten
- Malafide marktkooplui
- Tweedehandswinkels en pandjeshuizen
- Malafide autobranche
- Opkopers metalen

Gelegenheden

- Weinig controle vervoers- en transportstromen
- Beschikbaarheid afzetmark gestolen goederen
- Goederen zijn slecht herleidbaar, waardoor het niet duidelijk is dat ze zijn gestolen
- Weinig controle op helers

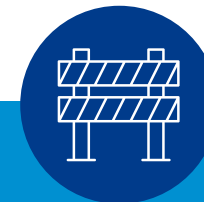
Signalen

- Goederen worden aangeboden tegen een prijs die niet reëel is.
- Een parkeerplaats doet dienst als locatie voor de overslag van goederen.
- Goederen die verstopt zijn in een voertuig, bijvoorbeeld in geprepareerde ruimtes.
- De opkoper houdt de registratie slecht bij.
- De vrijmarkt wordt gebruikt voor de verkoop van nieuwe spullen.
- Nieuwe producten die op websites als Marktplaats en Ebay worden aangeboden.

Partners

- Politie
- Gemeenten
- Winkelketens en producenten
- Rijksoverheid
- Busmaatschappijen

Barrières

- Voorlichting kan helpen om heling door burgers tegen te gaan
- De gemeente kan, na het constateren van misstanden, bepaalde marktdelen sluiten, vergunningen intrekken en het toezicht versterken
- Winkelketens en producenten kunnen goederen beter herleidbaar maken (d.m.v. en gravering, NFC-chip of QR-code)
- Actief Rechercheren op het internet door de politie is een belangrijk instrument om de handel van mobiele bendes te frustreren

Restpartijen

Het is, zoals verwacht, een drukte van belang op de braderie in Bergendam. Willem van der Zouwen heeft een prachtige plek tegenover de draaimolen bemachtigd. Kunnen de moeders mooi even hun voordeel komen pakken, terwijl de kinderen een rondje maken. “Zo voordelig vind je ze nergens,” roept hij een dame toe, terwijl hij de crèmes weer even recht legt. “En allemaal gerenommeerde merken!”

‘Restpartijen’ staat er met koeienletters op het kartonnen bord dat hij boven zijn kraam bevestigd heeft. En daarnaast ‘3 halen, 2 betalen’. Het is iedere keer maar weer afwachten wat Alexandar voor hem in de aanbieding heeft. Maar deze slogans komen eigenlijk altijd wel van pas. De partij cosmetica die nu voor hem ligt kwam gisterenmiddag pas binnen. Hij is er ‘s avonds speciaal nog voor naar het vakantiepark gereden om het op te halen. Normaal komt hij daar altijd alleen in het begin van de maand. Maar met de braderie in het vooruitzicht, leek de extra rit hem de moeite wel waard. Terecht, zo blijkt. Wie zit er in deze dure tijden nu niet op een koopje te wachten?

Willem heeft de moeite niet genomen om de originele prijsstickers te verwijderen. Geen tijd voor gehad, bovendien loop je het risico om de verpakking te beschadigen. Ook al verdwijnt het doosje na de aankoop direct in de prullenbak, de consument wil graag dat het product geheel intact is. Dat is voor zijn klanten een stuk belangrijker dan de herkomst, denkt hij cynisch.

Kijk in [dit schema](#) welke barrières de partners in deze fase hadden kunnen opwerpen.

WIST JE DAT

Opkopers zijn verplicht om hun aankopen te registreren in een inkoopregister. Dat kan ook digitaal in het [Digitaal Opkopers Register \(DOR\)](#). Het DOR is gekoppeld aan de database van Stop Heling met de aangiften van gestolen goederen. Zo kan, bijvoorbeeld aan de hand van een serienummer, gecontroleerd worden of een goed als gestolen geregistreerd staat.

FASE 7

Gebruik opbrengst

Mobiele bendes zorgen ervoor dat hun opbrengst in het land van herkomst terecht komt. De zichtbare rijkdom (huizen, auto's, sieraden, kleding etc.) heeft een aanzuigende werking op een nieuwe aanwas van criminelen.

FASE 7 Gebruik opbrengst

Dienstverleners

- Familie: een deel van de gestolen goederen wordt naar familieleden in het herkomstland gestuurd
- Money Transfer Bureaus en banken worden gebruikt om de opbrengst van de gestolen goederen te verzenden naar het herkomstland

Gelegenheden

- Voldoende mogelijkheid tot anonieme aanschaf van luxegoederen (zoals auto's, horloges etc.) middels cash-betalingen
- Het gemak waarmee de criminele opbrengst kan worden overgeboekt naar het land van herkomst
- Geen of gebrekkige controle op de herkomst van het geld in het land van herkomst
- De mogelijkheid om de opbrengst te investeren in de bovenwereld (in het land van herkomst)

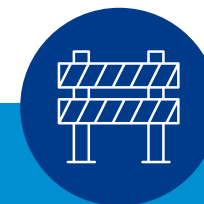
Signalen

- Een kortdurende huurperiode
- De opslagplek wordt vaak bezocht om goederen af te leveren
- Personen die langskomen met rolkoffers, bigshoppers etc.
- Afwijkende bezoeken van een opslagplaats
- Veel verschillende personen die gebruik maken van de opslagplaats

Partners

- Banken en Money Transfer Bureaus
- Financial Intelligence Unit Nederland (FIU-Nederland)
- Politie en justitie (hier en in de herkomstlanden)

Barrières

- Controle bij de grens op de uitvoer van cash geld en andere waardepapieren
- Bevriezen vermogen door uitvaardigen bevestigingsbevelen
- Afpakken vermogen door middel van een veroordeling
- Confiscatie criminele goederen (met NCBC-procedure)

Het lang verwachte aanbod van een ‘pannenverkoper’

Bij het verlaten van zijn ooms verjaardag, kijkt Ludwig nog even achterom. De grootste woning van de stad met, sinds twee weken geleden, het nieuwste model Mercedes voor de deur. Niet slecht voor een ‘pannenverkoper’, glimlacht Ludwig.

Natuurlijk weet hij wel beter; sterker nog, de hele stad weet wel beter. Een paar maanden geleden had hij zijn oom eens voorzichtig gevraagd of hij niet een keer mee mocht naar het buitenland. Die had het weggewuifd, gezegd dat dat niks was voor een jongen van achttien. De teleurstelling was groter dan Ludwig had gedacht. Hij zag zichzelf al helemaal zitten achter het stuur van zijn eigen auto. Geen Mercedes natuurlijk, maar wel helemaal van hem.

Met zijn loon bij de cementfabriek en een eerste kindje op komst, zou het waarschijnlijk bij dromen blijven. Maar sinds vandaag zijn de zaken veranderd. Hij had het zijn oom duidelijk horen zeggen in een gesprek met zijn tante. “Misschien is het tijd dat de jongen ook een keer mee gaat ‘de grens over’.” Die ‘jongen’ moest hij wel zijn. Ludwig versnelt zijn pas, om het grote nieuws snel thuis te gaan vertellen.

Kijk in [dit schema](#) welke barrières de partners in deze fase hadden kunnen opwerpen.

WIST JE DAT

Het Openbaar Ministerie eist sinds enkele jaren hogere straffen voor delicten gepleegd door internationaal opererende mobiele bendes. De [strafvorderingsrichtlijn mobiel banditisme](#) biedt een officier van justitie handvatten voor het bepalen van de strafeis. In principe worden er geen voorwaardelijke- of werkstraffen meer geëist, maar gaat het altijd om onvoorwaardelijke gevangenisstraffen.

Colofon

Tekst

TBA Amsterdam

Vormgeving

CO3 Woltera Niemeijer

Fotografie

Shutterstock en Unsplash

© het CCV, december 2022

CCV centrum voor criminaliteitspreventie en veiligheid

Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) is een onafhankelijke stichting die partijen en veiligheidsprofessionals helpt om Nederland veiliger en leefbaarder te maken.

Het CCV is een initiatief van het ministerie van Veiligheid en Justitie, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie, het Verbond van Verzekeraars, werkgeversorganisatie VNO-NCW, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Raad van Korpsscheffs.

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid

Churchillaan 11, 3527 GV Utrecht
Postbus 14069, 3508 SC Utrecht

T (030) 751 67 00

E info@hetccv.nl

I www.hetccv.nl

